

СЕКЦІЯ 7. ЕКОЛОГІЧНИЙ КОМПЛАЄНС: ОПТИМІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ І ГАРАНТУВАННЯ ПРОЗОРОСТІ

Іван ЗУБАР,

канд. екон. наук, старший викладач кафедри публічного управління та менеджменту

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID 0000-0002-5112-421X

ivan.zubar@vspu.edu.ua

Вікторія ОЛІЙНИК,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

освітня програма «Адміністративний менеджмент»

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID 0009-0004-1043-1493

oliinyk.viktoriia@vspu.edu.ua

ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО КОМПЛАЄНСУ В СИСТЕМУ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

Актуальність. У контексті глобальних викликів, спричинених зміною клімату, деградацією природних ресурсів і зростанням вимог з боку зацікавлених сторін до екологічної відповідальності бізнесу, інтеграція принципів сталого розвитку в операційну діяльність підприємств набуває особливої актуальності.

Результати дослідження. Операційний менеджмент як одна з провідних функціональних сфер управління тісно пов'язаний із забезпеченням ефективності виробничих процесів, управлінням ресурсами, логістикою та оптимізацією витрат. Саме тому він має стати ключовою ланкою у впровадженні екологічного комплаєнсу – системи дотримання екологічного законодавства, галузевих стандартів та внутрішніх корпоративних норм, орієнтованих на мінімізацію негативного впливу підприємств на навколишнє середовище. У науковій літературі комплаєнс трактується як сукупність регулярних, систематичних дій, які здійснюються підприємствами з метою дотримання вимог законодавства, а також перевірки відповідності власної діяльності як зовнішнім, так і внутрішнім регулятивним актам [4]. Таким чином, комплаєнс виступає ефективним

інструментом зниження правових, фінансових і репутаційних ризиків для бізнесу.

На жаль, у сучасних умовах багато підприємств акцентують увагу виключно на формальному виконанні регуляторних вимог, не враховуючи потенціал екологічного комплаєнсу як інструменту стратегічного управління, що може сприяти оптимізації операційної діяльності та підвищенню загальної ефективності. Дослідники Левченко А. О. та Коваленко С. В. звертають увагу на важливість взаємозв'язку між екологічним комплаєнсом і операційним менеджментом, який часто залишається поза увагою керівників, зокрема в частині моніторингу та оцінювання екологічних показників у межах виробничих і логістичних процесів [3].

Беручи до уваги, що основою сталого розвитку є збалансованість економічних, соціальних та екологічних компонентів діяльності, операційний менеджмент відіграє ключову роль у забезпеченні відповідності цим вимогам. Його основна мета полягає в досягненні високої ефективності управління ресурсами та процесами, що в умовах впровадження екологічно орієнтованих підходів сприяє підвищенню стійкості підприємства і його конкурентоспроможності у глобальному контексті [2].

Екологічний комплаєнс, як система зобов'язань перед державою, суспільством та майбутніми поколіннями, перетворюється на важливий інструмент забезпечення сталого розвитку. Його дотримання не лише гарантує відповідність екологічним нормам, а й відкриває перспективи для формування позитивного іміджу підприємства, зміцнення довіри стейкхолдерів і залучення інвестицій. Зміст екокомплаєнсу охоплює широкий спектр управлінських заходів, серед яких:

- дотримання природоохоронного законодавства – забезпечення відповідності діяльності підприємства національним екологічним нормам;
- використання сертифікаційних систем (наприклад, ISO 14001) для встановлення та досягнення екологічних цілей;
- організація управління відходами – створення ефективної системи поводження з відходами, включно з їх повторною переробкою.

Операційний менеджмент має бути орієнтований на досягнення цілей сталого розвитку через раціональне управління виробничими, логістичними, постачальницькими та сервісними процесами. Застосування принципів сталості – таких як збалансованість, інноваційність, інтеграція, прозорість і довгострокова орієнтація – є запорукою ефективного управління ресурсами. Це вимагає критичної оцінки кожного етапу виробничого циклу, включаючи енергоспоживання, водокористування, викиди в атмосферу, рівень утилізації відходів, а також впровадження екологічно сертифікованої продукції (ISO 14001, EMAS, LEED тощо) [1].

Особливої уваги заслуговують екологічно орієнтовані інновації, які одночасно підвищують ефективність і знижують екологічне навантаження. Інноваційний розвиток має стати постійною практикою в операційному управлінні, що передбачає регулярний перегляд технологій та управлінських підходів на основі зворотного зв'язку від ключових стейкхолдерів, передусім персоналу [3].

Таким чином, інтеграція екологічного комплаєнсу в операційний менеджмент є стратегічно важливою умовою досягнення сталого розвитку. Вона дозволяє підприємствам не лише відповідати екологічним вимогам, а й підвищувати свою ефективність, конкурентоспроможність і соціальну відповідальність у довгостроковій перспективі.

Висновки. Отже, можна дійти висновку, щодо зростаючої актуальності інтеграції принципів сталого розвитку та екологічного комплаєнсу. У цьому напрямку операційний менеджмент є ключовою сферою для реалізації екологічного комплаєнсу, який виступає не лише правовою вимогою, але й стратегічним інструментом управління ризиками, оптимізації та підвищення ефективності. Однак багато підприємств ігнорують цей потенціал, обмежуючись формальним дотриманням законодавчих норм, що вимагає поглиблення процесу впровадження екологічних показників та інновацій на рівні операційної діяльності для досягнення збалансованості економічної, соціальної та екологічної складових, що є основою сталого розвитку та конкурентоспроможності підприємств.

Список використаних джерел

1. Грицан Ю.І., Будько О.В., Волошенко Л.А., Крамаренко Є.В. Концептуальні засади управління сталим розвитком підприємства. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2024. № 2(9). С.66-74. [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2\(9\).318970pp66-74](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss2(9).318970pp66-74)
2. Зубар І. В. Операційний менеджмент у забезпеченні сталого розвитку підприємств. *Успіхи і досягнення у науці. СЕРІЯ: Управління та адміністрування*. 2024. № 9 (9). С. 549-558. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9\(9\)-549-558](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9(9)-549-558)
3. Левченко А.О., Коваленко С.В. Напрями удосконалення операційного менеджменту в контексті забезпечення сталого розвитку організації. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. Вип. 10(43). С. 133-142. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10\(43\).133-142](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).133-142)
4. Овсієнко О.В., Світличний О.С. Комплаєнс-консалтинг та перспективи його розвитку в Україні. *Економічна теорія та право*. 2021. № 2 (45). С. 68-86. DOI: 10.31359/2411-5584-2021-45-2-68